

Шара Катерина
Житомирський державний
технологічний університет
Науковий керівник:
к.і.н., доц. Шпиталенко Г.А.

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Основним законом будь-якої держави є Конституція. Вона закріплює основи суспільного та економічного ладу в тій чи іншій країні, форму правління та форму державного устрою, правове становище особи, порядок організації і компетенцію органів влади та управління в країні, організацію та основні принципи правосуддя.

В Україні Конституція була прийнята 28 червня 1996 року, і саме вона є основою законодавства держави. Всі нормативно-правові акти, починаючи з кодексів і закінчуючи локальними нормативно-правовими актами, приймаються на основі Основного закону і відповідають йому. Тому Конституція вважається основним джерелом всіх галузей права, в тому числі і трудового.

Важливим розділом Конституції України для трудового законодавства є розділ II „Права, свободи та обов’язки людини і громадянина”, в якому закріплюються трудові права людини та громадянина та гарантії їх реалізації. Ці положення відображені в більш ніж 20-ти статтях Основного закону. Зокрема, в статті 3 передбачено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Закріплене в ч. 1 статті 43 право на працю сформульовано відповідно до статті 23 Загальної декларації прав людини від 10 грудня 1948 року. Тобто, кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується.

В статті 43 Основного Закону є норма про заборону примусової праці, яка відповідає статті 8 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. Дане положення впливає на певні аспекти трудового законодавства щодо переведення людини на іншу роботу. Зокрема, працівника можна перевести на іншу роботу тільки за його згоди і дотримуючись певних принципів, закріплених в КЗпП України.

Крім того, в статті 43 Основного закону важливим є закріплення права на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом.

Також в ст. 24 Конституції України визначається рівність прав жінки і чоловіка, яка визначається наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров’я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям. Дана стаття закону більш широко розглядається та конкретизується в КЗпП України.

Відповідно до ст. 45 кожен працюючий має право на відпочинок. Це право забезпечується наданням днів щотижневого відпочинку, а також оплачуваної щорічної відпустки, встановленням скороченого робочого дня щодо окремих професій і виробництв, скороченої тривалості роботи у нічний час. Дана норма відповідає ст. 24 Загальної декларації прав людини.

Конституцією України гарантується право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів в ст. 44. Порядок здійснення права на страйк встановлюється законом з урахуванням необхідності забезпечення національної безпеки, охорони здоров’я, прав і свобод інших людей. Ніхто не може бути примушений до участі або до неучасті у страйку. Заборона страйку можлива лише на підставі закону.

Відповідно до статті 36 громадяни мають право на участь у професійних спілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів. Професійні спілки є громадськими організаціями, що об’єднують громадян, пов’язаних спільними інтересами за родом їх професійної діяльності. Усі об’єднання громадян рівні перед законом.

Отже, наведене вище лише підтверджує, що Конституція України є основним джерелом трудового права.